

Š i f r a k a n d i d a t a :

Državni izpitni center

M 1 5 1 7 0 1 1 1

SPOMLADANSKI IZPITNI ROK

EKONOMIJA

≡ Izpitna pola 1 ≡

Četrtek, 4. junij 2015 / 90 minut

Dovoljeno gradivo in pripomočki:

Kandidat prinese nalivno pero ali kemični svinčnik, svinčnik, šilček, radirko, računalno in ravnilo.

Kandidat dobi list za odgovore.

SPLOŠNA MATURA

NAVODILA KANDIDATU

Pazljivo preberite ta navodila.

Ne odpirajte izpitne pole in ne začenjajte reševati nalog, dokler vam nadzorni učitelj tega ne dovoli.

Prilepite kodo oziroma vpišite svojo šifro (v okvirček desno zgoraj na tej strani in na list za odgovore).

Izpitna pola vsebuje 40 nalog izbirnega tipa. Vsak pravičen odgovor je vreden 1 točko.

Rešitve, ki jih pišete z nalivnim peresom ali s kemičnim svinčnikom, vpisujte **v izpitno polo** tako, da obkrožite črko pred pravilnim odgovorom. Sproti izpolnite še **list za odgovore**. Vsaka naloga ima samo **en** pravičen odgovor. Če se zmotite, jasno označite, kateri je pravičen. Naloge, pri katerih bo izbranih več odgovorov, in nejasni popravki bodo ocenjeni z 0 točkami.

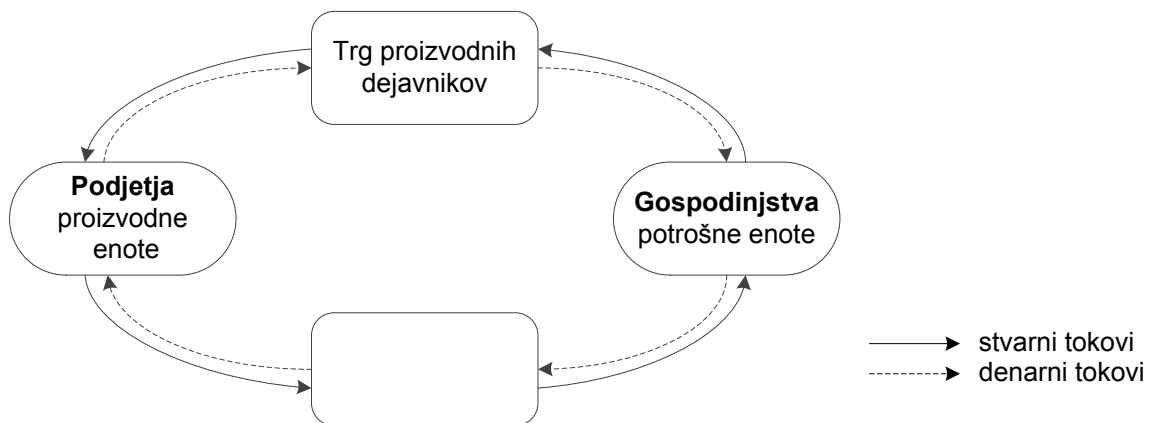
Zaupajte vase in v svoje zmožnosti. Želimo vam veliko uspeha.

Ta pola ima 16 strani, od tega 2 prazni.

Navodilo: Pri vsaki od naslednjih štiridesetih nalog je navedenih pet trditev, med katerimi je pravilna oziroma najpravilnejša samo ena. Z nalivešnim peresom ali kemičnim svinčnikom obkrožite črko pred trditvijo, ki je glede na vprašanje po vašem mnenju pravilna. Če boste obkrožili napačno, več kakor eno ali če ne obkrožite nobene, se šteje, da ste na vprašanje odgovorili napačno. Za vsako pravilno rešitev dobite 1 točko.
Izbrano trditev označite enako tudi na priloženem (rdečem) listu za odgovore. Upoštevajte navodila za izpolnjevanje priloženega lista.

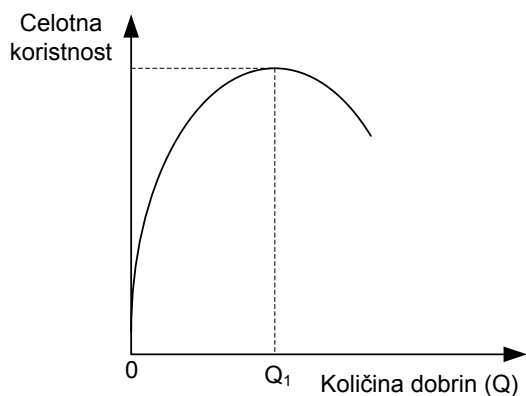
- Ekonomski problem družbe je v tem, da
 - so zaposleni v družbi toliko produktivni, da proizvedejo dovolj za tekočo potrošnjo, ne pa za luksuzno potrošnjo.
 - sta sicer količina razpoložljivih sredstev in potreb ljudi enaka, tako da bi lahko zadovoljili vse potrebe, če bi le dobrine enakomerno porazdelili med ljudi.
 - centralna banka ne more natiskati toliko denarja, da bi lahko izplačala plače, ki jih zahtevajo zaposleni.
 - se ljudje s sredstvi, ki jih imajo na razpolago, niso naučili premišljeno gospodariti.
 - se mora družba zaradi obsega potreb in želja ljudi, ki presegajo razpoložljiva sredstva, racionalno odločiti, kaj, kako in za koga bo proizvajala.
- Na sliki je najpreprostejša shema stvarnih in denarnih tokov v gospodarstvu. V prazni lik v shemi je treba vpisati

- trg vrednostnih papirjev.
- finančni trg.
- svetovni trg.
- trg potrošnih dobrin in storitev.
- trg investicijskih dobrin.

3. Slika prikazuje krivuljo celotne koristnosti.

Količina dobrin, ki je na sliki označena s Q_1 , pomeni količino dobrin

- A pri kateri je mejna koristnost enaka nič.
 - B ki predstavlja optimalno košarico nakupa.
 - C pri kateri je mejna koristnost največja.
 - D ki jo lahko kupimo z danim dohodkom.
 - E pri kateri je prirast koristi največji.
4. Marko ima 40 EUR žepnine. Če kupuje čokolado po 2 EUR in vstopnice za kino po 5 EUR, znaša alternativni strošek ene vstopnice
- A 0 čokolad.
 - B 0,4 čokolade.
 - C 2,5 čokolade.
 - D 8 čokolad.
 - E 20 čokolad.
5. Za poslovanje podjetja, ki izdeluje skiroje, so za leto 2011 znani ti podatki:

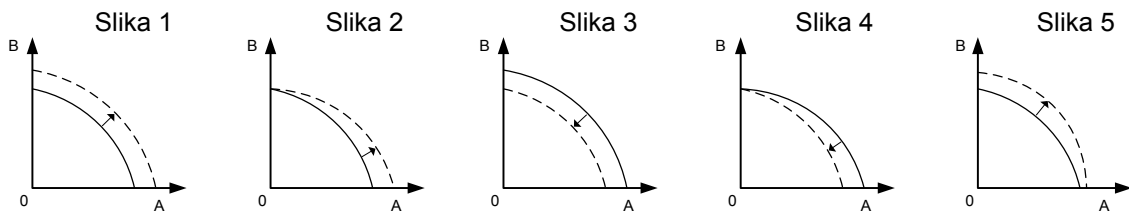
vloženi kapital	2.000.000 EUR
obseg proizvodnje	20 000 skirojev, ki jih je podjetje prodalo po 60 EUR za kos
materialni stroški	25 EUR za 1 skiro
letni stroški plač	250.000 EUR
drugi stroški	50.000 EUR

V letu 2011 sta znašali

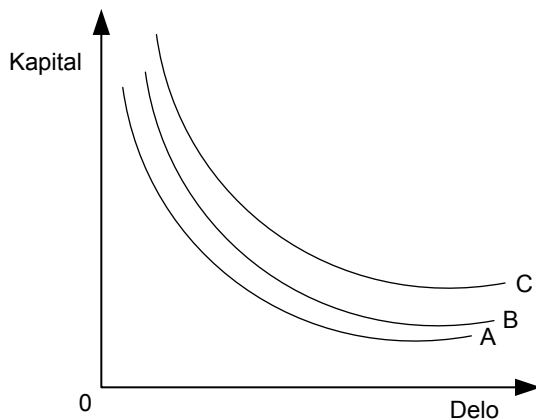
- A profitna mera 20 % in ekonomičnost 0,6.
- B profitna mera 20 in ekonomičnost 1,5 %.
- C profitna mera 20 % in ekonomičnost 1,5.
- D profitna mera 22,5 in ekonomičnost 1,6 %.
- E profitna mera 22,5 % in ekonomičnost 1,6.

6. Razlog, da je transformacijska krivulja padajoča, je, da
- A alternativni stroški proizvodnje naraščajo.
 - B se alternativni stroški ne spreminjajo.
 - C so proizvodni dejavniki po količini in po kakovosti omejeni.
 - D spremembe proizvodne izbire niso mogoče.
 - E se s povečevanjem proizvodnje ene dobrine zmanjšujejo proizvodni stroški te dobrine.
7. Slike prikazujejo transformacijske krivulje. Transformacijsko krivuljo države Grandije, ki je z uveljavljanjem tehničnega napredka izboljšala proizvodne metode v proizvodnji dobrine A, prikazuje

- A slika 1.
 - B slika 2.
 - C slika 3.
 - D slika 4.
 - E slika 5.
8. Slika prikazuje tri izokvante za **isti obseg** proizvodnje v državah A, B in C. Med državami obstajajo razlike, in sicer

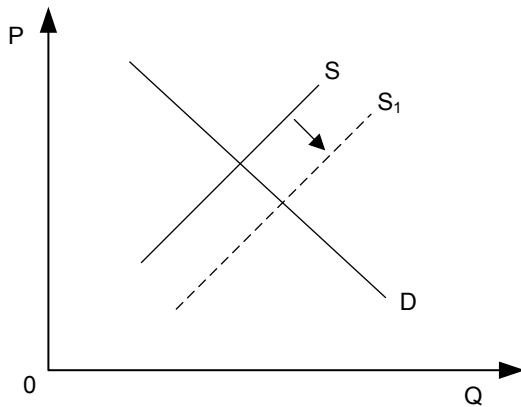
- A država A ima najmanj proizvodnih dejavnikov.
- B država A je tehnološko najbolj razvita.
- C država B enakomerno izkorišča delo in kapital.
- D država C najbolj izkorišča proizvodne dejavnike.
- E država C ima najbolj produktivne proizvodne dejavnike.

9. Do zakona padajočega mejnega donosa pride, ker
- A kupci nočejo plačevati dodatne količine proizvodnje po isti ceni.
 - B se kvalitetni variabilni faktorji toliko iztrošijo, da ni več mogoče povečati proizvodnje.
 - C je število prebivalcev preveliko in jih je nemogoče preskrbeti z zadostno količino dobrin.
 - D zaradi pomanjkanja znanja proizvajalci ne uporabljajo vedno najbolj racionalnih metod proizvodnje.
 - E ima sčasoma variabilni faktor na razpolago premalo fiksnih faktorjev.
10. Mejni stroški se izenačijo s povprečnimi v točki minimuma povprečnih stroškov, ker
- A so le v tej točki stroški dodatne enote enaki povprečnim stroškom.
 - B so le pri večjem obsegu proizvodnje povprečni fikсни stroški padajoči.
 - C je to, ne glede na ceno, točka največjega mogočega obsega proizvodnje.
 - D do tedaj povprečni variabilni stroški še niso dosegli minimuma.
 - E so desno od te točke naraščajoči povprečni stroški višji od mejnih stroškov.
11. Med objektivne dejavnike povpraševanja po tabličnih računalnikih uvrščamo
- A potrebe potrošnikov, saj so tablični računalniki vsaj dvakrat lažji kakor prenosniki.
 - B okus potrošnikov, saj kakovostno plastično ohišje daje prijetno uporabniško izkušnjo.
 - C navade potrošnikov, saj običajno ob osnovnih funkcijah računalnika potrebujejo še zabavo.
 - D denarne dohodke potrošnikov, ki se z gospodarsko rastjo povečujejo.
 - E želje potrošnikov po najsodobnejših tabličnih računalnikih.
12. Povečanje obsega povpraševanja po tabličnih računalnikih je posledica
- A znižanja stroškov v proizvodnji tabličnih računalnikov.
 - B povečanja potreb potrošnikov po tabličnih računalnikih.
 - C znižanja cene tabličnega računalnika.
 - D ukinitve necarinske oblike zaščite pri uvozu tabličnih računalnikov.
 - E povečanja denarnega dohodka potrošnikov.
13. Koefficient cenovne elastičnosti povpraševanja po dizelskem gorivu znaša na slovenskem trgu $-0,30$. Če se cena dizelskega goriva zviša za 10 %, se obseg povpraševanja po dizelskem gorivu
- A zmanjša za 0,30 %.
 - B zmanjša za 3 %.
 - C zmanjša za 30 %.
 - D poveča za 3 %.
 - E poveča za 30 %.

14. Slika prikazuje trg hladilnikov.

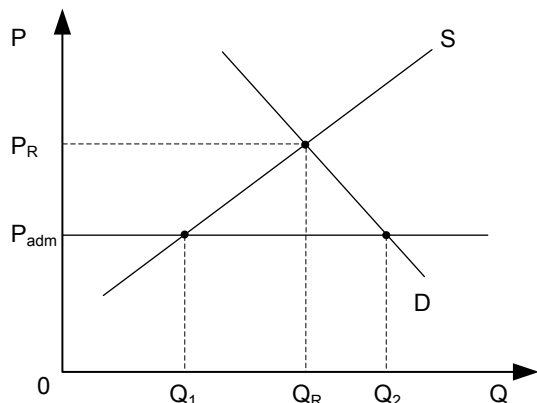

Premik krivulje iz S v S_1 je lahko posledica

- A zvišanja cen energetskih virov, ki jih uporabljajo v proizvodnji hladilnikov.
 - B večjega povpraševanja po hladilnikih.
 - C zvišanja cen hladilnikov.
 - D znižanja stroškov materiala v proizvodnji hladilnikov.
 - E zvišanja davka na dodano vrednost.
15. Vrednost koeficienta cenovne elastičnosti ponudbe pisarniških stolov znaša 0,5. Ponudba pisarniških stolov je cenovno
- A absolutno neelastična.
 - B neelastična.
 - C usklajeno elastična.
 - D elastična.
 - E absolutno elastična.

16. Slika prikazuje ponudbo in povpraševanje na trgu bencina in administrativno ceno P_{adm} , ki jo je za liter bencina določila (predpisala) država.

Če se država ne odzove z dodatnimi ukrepi, bodo ponudniki bencina po ceni P_{adm} pripravljeni ponuditi

- A količino Q_1 .
 - B količino Q_R .
 - C količino Q_2 .
 - D katero koli količino med Q_1 in Q_2 .
 - E katero koli količino med Q_1 in Q_R .
17. Podjetje Paradižnik deluje v razmerah popolne konkurence. Njegov izdelek se prodaja na trgu po ceni 30 EUR za embalažno enoto. Preglednica nam prikazuje stroške podjetja v kratkem obdobju:

Q (v embalažnih enotah)	0	1	2	3	4	5
TC (v EUR)	30	35	60	90	130	180

Po pravilu maksimiranja dobička bo podjetje Paradižnik proizvajalo:

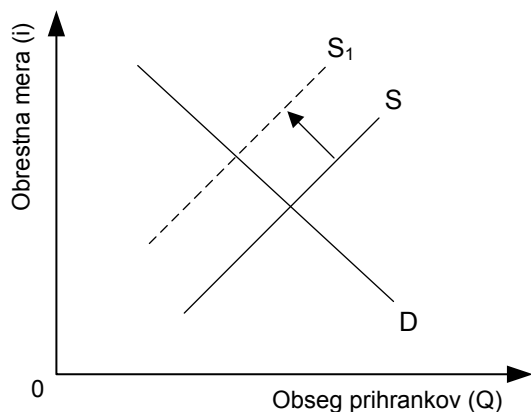
- A 1 embalažno enoto.
 - B 2 embalažni enoti.
 - C 3 embalažne enote.
 - D 4 embalažne enote.
 - E 5 embalažnih enot.
18. Monopol je ekonomsko manj učinkovit od popolne konkurence, saj
- A velika podjetja zaradi monopolne moči praviloma proizvajajo z najnižjimi stroški na enoto proizvoda.
 - B monopolist praviloma prodaja manjšo količino po nižji ceni.
 - C monopolist proizvaja preveč in tako po nepotrebem izčrpa omejene proizvodne dejavnike.
 - D monopolist zelo veliko vlaga v tehnološki napredek.
 - E ni konkurenčnega pritiska na podjetja, ta so zato manj učinkovita in potrošniki plačajo višjo ceno za proizvode.

19. Stopnja inflacije je v državi A leta 2011 znašala 3,8 %. Realne mezde bi se v državi A zvišale, če bi
- A jim s protiinflacijsko politiko uspelo znižati stopnjo inflacije s 3,8 % na 2,8 %.
 - B se nominalne mezde zvišale za 3,8 %.
 - C s povečanjem produktivnosti dela zvišali nominalne mezde za več kot 3,8 %.
 - D centralna banka znižala obrestno mero na 3,2 %.
 - E se nominalne mezde povečale za 1,8 %, hkrati pa bi zaposleni dodatno prejeli še 2 % dodatek za draginjo.
20. Podjetje za proizvodnjo obutve je oblikovalo model športne obutve, ki je takoj postala prodajna uspešnica. S prodajo te obutve so pridobili dodatni dobiček, ki ga imenujemo
- A konjunktorni.
 - B inovacijski.
 - C povprečni.
 - D tehnološki.
 - E monopolni.
21. Rente so dohodki, ki jih prejmejo
- A tisti zaposleni v kmetijski proizvodnji, ki so zaradi svoje visoke izobrazbe učinkovitejši.
 - B lastniki omejenih in neobnovljivih naravnih virov.
 - C državni uradniki, ki zaradi velikega obsega dela opravljajo tudi nadurno delo.
 - D lastniki podjetij, ki se ukvarjajo z oddajanjem avtomobilov v najem.
 - E lastniki, ki prodajajo zemljo po ugodni ceni posameznikom za obdelovanje.
22. Diferencialno rento dobi
- A samo najemnik najbolj rodovitnega zemljišča.
 - B samo lastnik najmanj rodovitnega zemljišča.
 - C lastnik zemljišča, ki ne dobi absolutne rente.
 - D najemnik najmanj rodovitnega zemljišča kot nadomestilo za višje stroške pridelave.
 - E lastnik obdelanega zemljišča, na katerem so proizvodni stroški nižji od stroškov proizvodnje na najslabšem zemljišču, ki se še splača obdelovati.

23. V spodnji sliki je prikazana sprememba na trgu posojilnega kapitala.

Vzrok za spremembo je, da

- A so se zvišali dohodki prebivalcev in s tem obseg prihrankov.
 - B je centralna banka znižala stopnjo obveznih rezerv, zato se je povečalo povpraševanje po denarju.
 - C je centralna banka zvišala stopnjo obveznih rezerv, zato se je ponudba denarja zmanjšala.
 - D se je zaradi visokih obrestnih mer zmanjšalo povpraševanje po denarju.
 - E je gospodarska kriza povečala varčevanje in s tem ponudbo prihrankov.
24. Višino obrestne mere v tržnem gospodarstvu določi
- A dogovor med sindikati in delodajalci o višini plač.
 - B kartelni dogovor med poslovnimi bankami.
 - C višina povprečne profitne mere.
 - D razmerje med ponudbo in povpraševanjem na trgu posojilnega kapitala.
 - E država, tako da določi višino davčne stopnje na dobiček podjetij.
25. Obtočna hitrost denarja je v državi X leta 2011 znašala 4,2, kar pomeni, da
- A se je količina denarja v državi X v tem letu povečala za 4,2 %.
 - B se je vrednost menjave v državi X leta 2011 zmanjšala za 4,2 %.
 - C je vsaka denarna enota v letu 2011 posredovala menjavo v povprečju 4,2-krat.
 - D je bilo v obtoku za 4,2 % manj denarja.
 - E so se cene v državi X zvišale v povprečju za 4,2 %.

M 1 5 1 7 0 1 1 1 1 1

26. S pojmom skupna potrošnja razumemo
- A zadovoljevanje potreb vseh prebivalcev glede na njihove potrebe in kupno moč.
 - B zadovoljevanje potreb večje skupine prebivalcev, ki jih ni mogoče ali ni smiselno zadovoljevati v okviru gospodinjstva.
 - C zadovoljevanje nujnih in luksuznih potreb posameznikov v lastnem gospodinjstvu.
 - D potrošnjo države, ki se financira iz državnega in občinskih proračunov.
 - E potrošnjo manjše skupine prebivalcev, ki imajo izrazito nizke dohodke in so pri zadovoljevanju svojih potreb odvisni od pomoči države.
27. Bistveni ekonomski učinki novih tehnologij druge industrijske revolucije se kažejo v
- A prehodu od industrije k proizvodnji storitev.
 - B uvajanju tehnološko dosti sprejemljivejših energetske v virov.
 - C preseljevanju množice nekvalificiranih delavcev iz vasi v mesta.
 - D proizvodnji v velikem obsegu in znižanju stroškov na enoto.
 - E naraščajoči brezposelnosti, ki je posledica uvajanja avtomatiziranih strojev.
28. Kartel pomeni združenje podjetij
- A ki pa niso več pravno in ekonomsko samostojna.
 - B ki se dogovarjajo o skupni prodaji blaga, cenah, tržnih deležih in plačilnih pogojih.
 - C med katerimi pogosto prihaja do cenovnih vojn.
 - D za opravljanje poslov v proizvodnji, prodaji in finančni dejavnosti.
 - E ki imajo v lasti druge korporacije ali pa le njihov večinski delež.
29. Če hočemo preučiti tržno strukturo in stopnjo monopolne moči podjetij, moramo preučiti
- A tržni delež vodilnega podjetja, stopnjo koncentracije proizvodnje in ovire za vstop.
 - B tržni delež petih največjih podjetij v panogi.
 - C delež dominantnega podjetja v panogi.
 - D ali država ščiti panogo pred tujo konkurenco z različnimi ukrepi.
 - E ali obstajajo zakonske ali kapitalske ovire za vstop v panogo.
30. Fiskalna kriza se v državi blaginje pojavi zaradi
- A slabe učinkovitosti državnih podjetij.
 - B prepričanja ekonomistov, da je država slaba gospodarica, zato naj raje ne sodeluje v gospodarstvu.
 - C rastočih izdatkov, ki jih ni več moč financirati s sprotnimi prihodki.
 - D inflacije, ki običajno spremlja povečevanje državnih izdatkov.
 - E hiperprodukcije, saj je na trgu preveč blaga glede na povpraševanje.

31. Najtehtnejši razlog za izvoz kapitala v sodobnih razvitih gospodarstvih je, da
- A imajo razvite države veliko bivših kolonij, v katere vlagajo zaradi njihovih naravnih bogastev.
 - B država zaradi ekoloških razlogov prepove nove naložbe v industrijo.
 - C vlagatelji vlagajo kapital v manj razvite države, da bi jim pomagali pri razvoju.
 - D mednarodne organizacije spodbujajo naložbe v manj razvite države v želji po skladnejšem gospodarskem razvoju.
 - E v domačih gospodarstvih postaja kapital relativno odvečen in za zelo donosne naložbe je možnosti vse manj.
32. O dualni gospodarski strukturi govorimo, kadar
- A v panogi prevladuje duopol.
 - B imamo v državi močna državna in šibka zasebna podjetja.
 - C imajo v bruto domačem proizvodu države ob industrijskih proizvodih znaten delež še storitve.
 - D prihajajo v države v razvoju podružnice transnacionalnih podjetij s sodobno proizvodnjo.
 - E imajo v državi dobro razviti le dve gospodarski panogi.
33. Za državo B so za leto 2011 znani ti podatki:

število prebivalcev	8.270.000
število aktivnih prebivalcev	4.217.000
število oseb z lastnimi dohodki	3.067.500
število vzdrževanih oseb	909.700
število registrirano nezaposlenih oseb	400.615

Stopnja registrirane nezaposlenosti je v državi B leta 2011 znašala

- A 9,5 %.
 - B 4,8 %.
 - C 9,5 %.
 - D 19,4 %.
 - E 21,5 %.
34. Pojem človeški kapital zajema
- A kvalitativne lastnosti aktivnega prebivalstva.
 - B izobrazbo in starost aktivnega prebivalstva.
 - C kvantitativne lastnosti prebivalstva.
 - D sestavo po spolu in starosti prebivalstva.
 - E kvalitativne lastnosti gospodarstva.

35. Izvajanje ekonomske politike temelji na uporabi različnih sredstev. Med sredstva fiskalne politike uvrščamo:
- A obrestno mero.
 - B socialne transferje.
 - C količino denarja v obtoku.
 - D uvozno-izvozne kvote.
 - E obvezno rezervo.
36. Slovenija je pred prevzemom evra, 1. januarja 2007, izpolnila konvergenčne kriterije. Fiskalna kriterija predstavljata omejitvi, ki se nanašata na
- A stopnjo inflacije in višino javnofinančnega primanjkljaja.
 - B višino obrestnih mer in višino javnofinančnega primanjkljaja.
 - C višino javnofinančnega primanjkljaja in višino javnega dolga.
 - D stopnjo inflacije in višino obrestnih mer.
 - E višino javnega dolga in stopnjo inflacije.
37. Vrednost prodaje patentov v neko državo lahko razberemo iz naslednjega dela njene plačilne bilance, in sicer iz
- A tekočega računa.
 - B bilance storitev.
 - C tekočih transferjev.
 - D kapitalskega računa.
 - E finančnega računa.
38. Plačilna bilanca neke države je
- A enaka zunanjetrgovinski bilanci te države.
 - B shema uvoza in izvoza blaga ter storitev te države v določenem letu.
 - C seštevek letnih bilanc vseh podjetij v tej državi.
 - D shema deviznih prejemkov in izdatkov prebivalstva te države v določenem letu.
 - E shema ekonomskih transakcij te države, ki gredo legalno prek državne meje v obravnavanem letu.
39. Po Zakonu o lastninskem preoblikovanju podjetij iz leta 1992 so se podjetja pred lastninjenjem preoblikovala v
- A manjša podjetja, ki jih je lažje lastniniti.
 - B javna podjetja.
 - C podjetja z zasebno lastnino.
 - D podjetja z mešano lastnino.
 - E delniške družbe.

40. Za doseganje ekonomske in socialne kohezije znotraj Evropske unije so bili ustanovljeni štiri strukturni skladi in kohezijski sklad. Za pomoč regijam, ki najbolj zaostajajo v razvoju, je namenjen
- A evropski sklad za regionalni razvoj.
 - B evropski socialni sklad.
 - C evropski kmetijski sklad.
 - D finančni instrument za usmerjanje ribištva.
 - E evropski kohezijski sklad.

M 1 5 1 7 0 1 1 1 1 5

Prazna stran

Prazna stran